

ZGODOVINA VZHODNE AZIJE

Dinastija Shang

Zapisi na kosteh in kult prednikov

PONOVITEV

- Primerjava arheološkega gradiva in pisnih virov (razvoj civilizacije na Kitajskem)
- Kdaj in na kakšen način se potrdi obstoj dinastije Shang?

Primerjava

Arheološko gradivo

- Neolitske kulture
- Erlitou (1900–1500 pnš.)
→ zgodnja faza
- Erligang (1640–1400 pnš.)
→ srednja faza
- Yinxu (1300–1046 pnš.)
→ pozna faza

Pisno gradivo

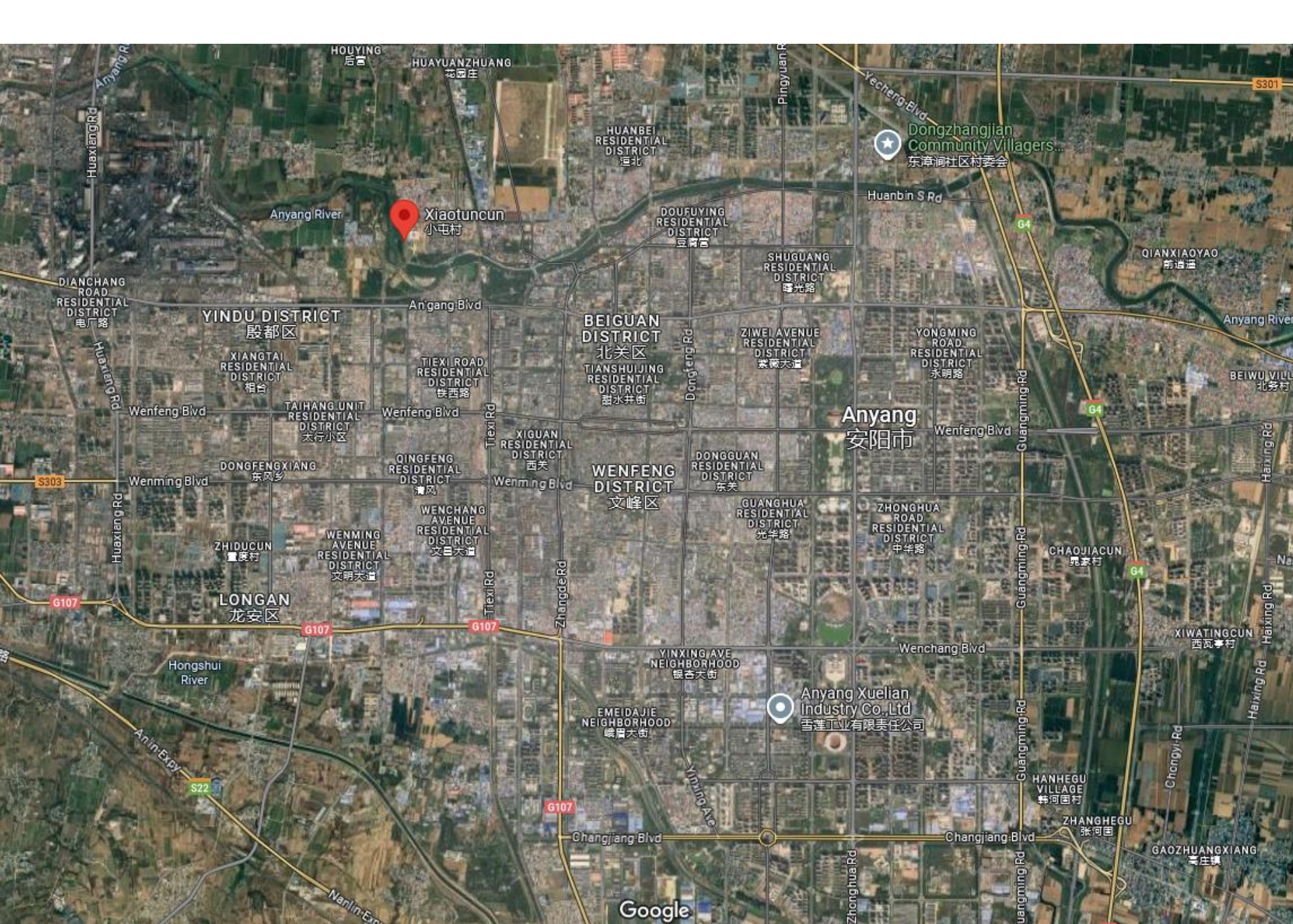
- Pet legendarnih cesarjev / vladarjev
- Xia (2000–1554 pnš)
(???)

Zgodnja prestolnica SHANG

- Shang (1554–1045 pnš)

Zadnja prestolnica SHANG

- Zhou (1045–221 pnš)

Zgoraj: palače, mesto Yinxu,
Shang

Spodaj: vodni kanal,
izkopavanja 2016

Grobnica Fuhao 婦好, žena kralja Wudinga (ok. 1200 pnš.)

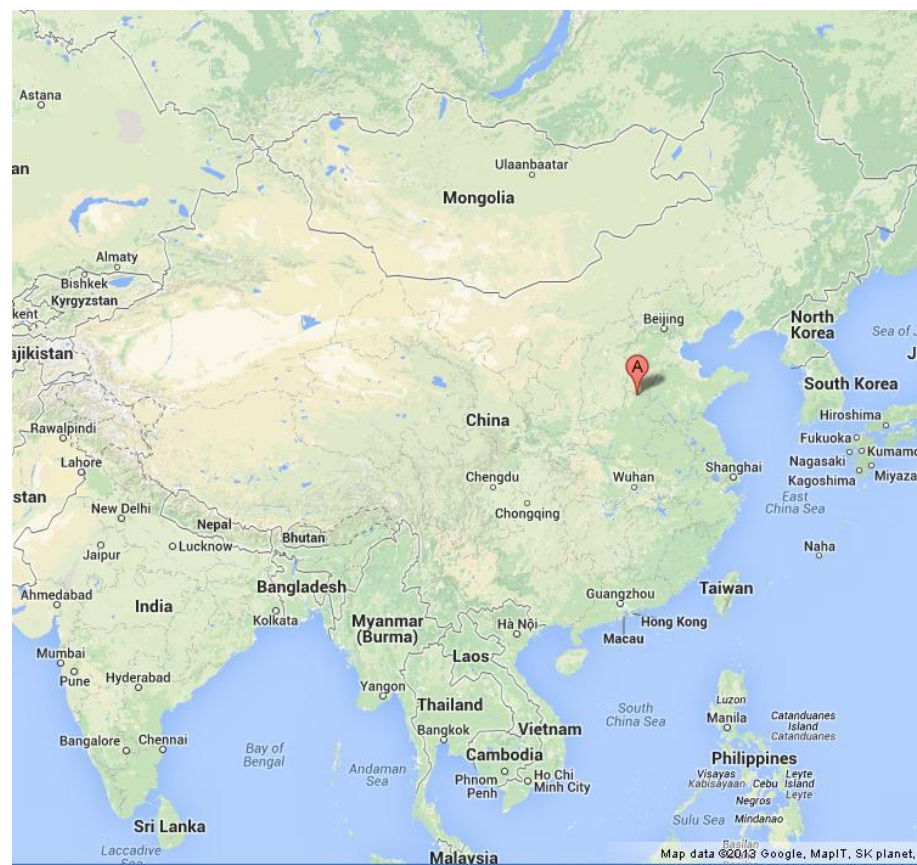

Izkopavanja najdišča Anyang (1928-1937),
zapisi na želvinih oklepih in živalskih
kosteh

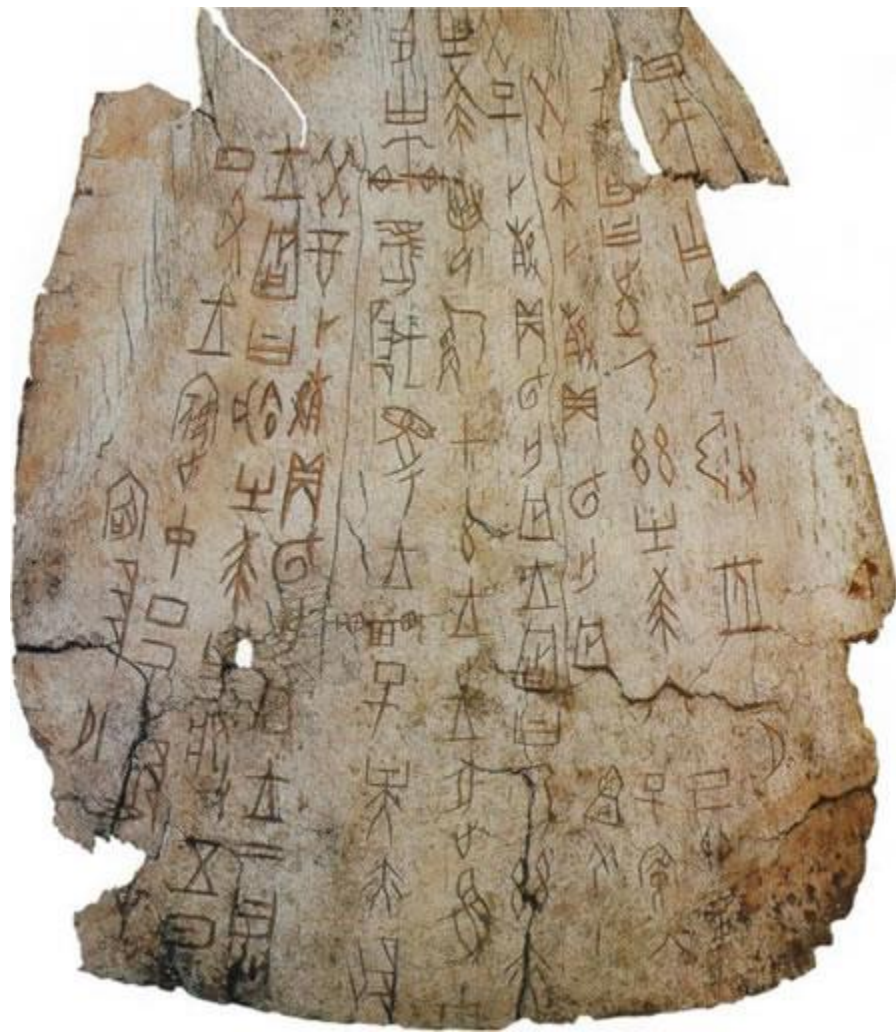

Zadnja prestolnica dinastije Shang (1554–1045 pnš)

- Dayi Shang 大邑商 → Yinxu 殷墟 → Anyang 安陽
- Sima Qian:
imena 30 vladarjev
(pred tem še 14 vladarjev,
kralj Tang 湯)

Jiaguwen 甲骨文, *Bu ci* 卜辞 Koščenke

Postopek

- 6 volov + 13 želv / 10 dni
 - priprava kosti
 - postavitev vprašanja
 - vrtanje lukenj
 - segrevanje
 - oblika razpok
- ponudi odgovor (*Bu* 卜 – *puk*)
- zapis na drugo kost

Jiaguwen 甲骨文 Koščenke

- Cracking on [*gui*] *hai* day, Zheng divined / about whether the coming week would have no disaster / The King prognosticated saying, »There will be disaster« / On the week`s *renshen* day a disaster occurred at the Zhong encampment./ Fourth month (Lagerwey, Kalinowski, 2009, 52).
- Cracking on *xinhai* day, Nei divined / about whether to perform a *di*-sacrifice to the South, called Wei, its wind called Yi, requesting the crops. [Divined in the] First month. (Lagerwey, Kalinowski, 2009, 68).

Jiaguwen 甲骨文 Koščenke

- Cracking on *jiachen* day, Zheng divined / about whether if we attack the Ma tribe Di will provide support. / [Divined in the] First month. (Lagerwey, Kalinowski, 2009, 71).
- Cracking on *xinwei* day / divining about whether Yuqiang`s illness would not be fatal. / The prince prognosticated saying, Qiang will die today; disaster will occur today. (Lagerwey, Kalinowski, 2009, 80).

Jiaguwen 甲骨文 Koščenke

- Cracking on *xinwei* day / [about whether] [Wu]-ding will order [Lady] Hao to follow Elder Huo in attacking the Shao. (Lagerwey, Kalinowski, 2009, 79).
- Cracking on *jiashen* day, Que divined / Fu Hao`s childbearing will be good. / The King prognosticated saying: “If it be a *ding* day childbearing, it will be good. If it be a *geng* day childbearing it will be extremely auspicious. / On the thirty-first day, *jiayin*, she gave birth. It was not good. It was a girl.

Jiaguwen 甲骨文 Koščenke

■ Ustaljen vzorec:

- a) **UVOD:** datum (kateri dan), včasih tudi ime vedeževalca: *bu* 卜 + dan + ime + *zhen* 貞
- b) **VSEBINA:** tema vedeževanja
- c) **ŠTEVILO RAZPOK**
- č) **PREROKBA** (kralj je prebral in rekel)
- d) **VERIFIKACIJA**
- 3) **ČAS** vedeževanja (mesec ali leto kraljeve vladavine; kraj)

Jiaguwen 甲骨文 Koščenke

■ Podatki:

- a) Koledar in poimenovanje dni
- b) Različna žrtvovanja
- c) Božanstva in ostale duhove, ki so jim bila žrtvovanja namenjena
- č) Imena vladarjev in posameznih oseb
- d) Imena prednikov
- e) Teme vedeževanj

60 dnevni / letni cikel

10 nebesnih debel	12 zemeljskih vej
1. jia 甲	1. zi 子
2. yi 乙	2. chou 丑
3. bing 丙	3. yin 寅
4. ding 丁	4. mao 卯
5. wu 戊	5. chen 辰
6. ji 己	6. si 巳
7. geng 庚	7. wu 午
8. xin 辛	8. wei 未
9. ren 壬	9. shen 申
10. gui 癸	10. you 酉
1. jia 甲	11. xu 戌
2. yi 乙	12. hai 亥

Čas in štetje dni v Shangu

- 60 dnevni cikel: 6 tednov po 10 dni
- En teden: 10 dni → *xún* 旬 (*shàng xún* 上旬, *zhōng xún* 中旬, *xià xún* 下旬)
- 10 nebesnih debel:
 - a) beleži dneve
 - b) beleži imena prednikov (tempeljsko ime)
- Sončeva mitologija

Sončeva mitologija

- 10 sonc na drevesu *Fusang* → dolina *Yang* (*Tang*)
- 9 sonc na spodnjih vejah, 1 na vrhnji veji
- povezava s ptico
- na zahodu na drevo *Ruo* v dolini Teme
- Mati Xihe ga umije ter položi na spodnje veje → drugo sonce odleti
- 10 sonc → 10 dni (1 teden *xun* 旬)
- Izvorni mit: črno ptico identificira s sončevo ptico (Shang Xie osnuje kraljevski rod Shang)

Jiaguwen 甲骨文 Koščenke

■ Podatki:

- a) Koledar in poimenovanje dni
- b) Različna žrtvovanja
- c) Božanstva in ostale duhove, ki so jim bila žrtvovanja namenjena
- č) Imena vladarjev in posameznih oseb
- d) Imena prednikov
- e) Teme vedeževanj

Shangovski panteon

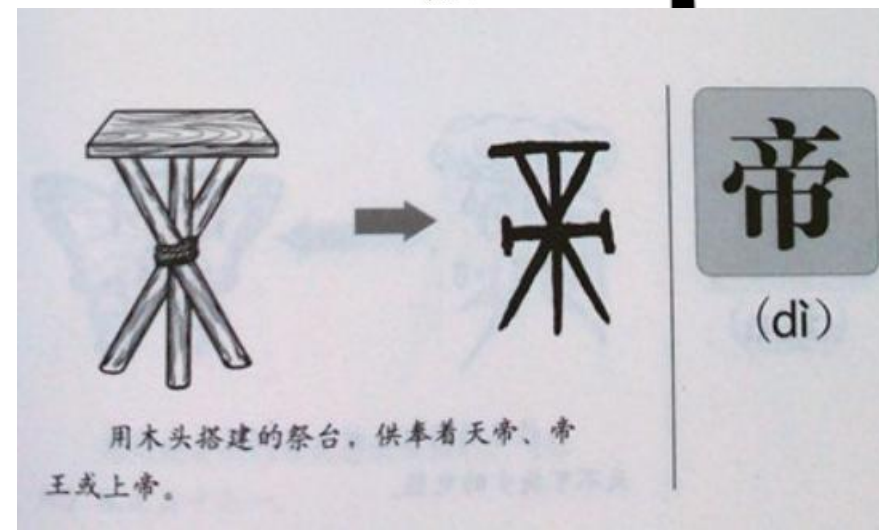
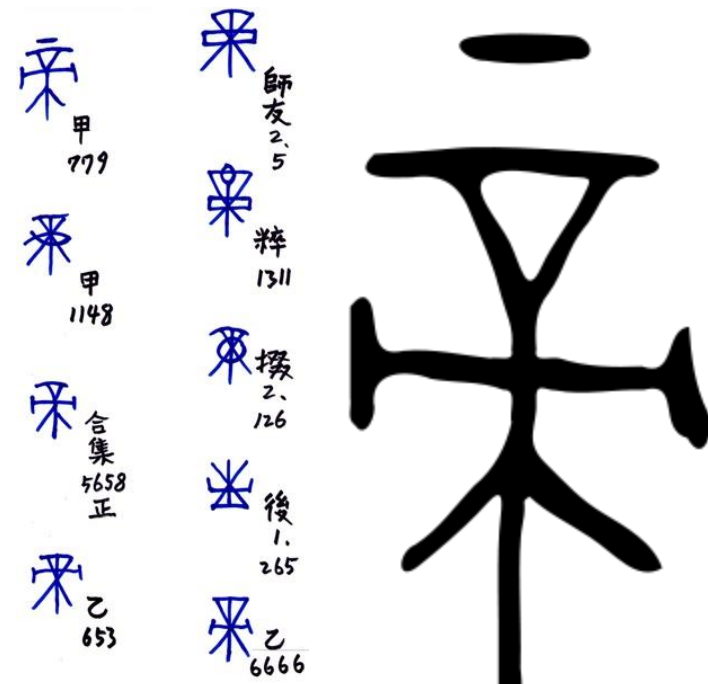
- panteon Shanga:
 - kraljevski predniki
 - božanstva: **vrhovno božanstvo Shang Di**, naravne sile, pretekli bajeslovni vladarji

Vrhovno božanstvo Shang Di 上帝

- Moč nad vsemi silami, odločal o vseh glavnih dogodkih → vpliv na svet ljudi

- *Di* 帝:

- a) *wudi* 五帝 (Zhou)
- b) *sile di* (Qin, Han)
- c) *huangdi* 皇帝

Genealogija dinastije Shang

- Cheng Tang 成湯 (ustanovi din. Shang + 29 vladarjev) → osrednji položaj v obredih
- Shang Qi / Xie 商契 (mati Jiandi 簡狄) → začetnik rodu → Shang jia 上甲
- Predniška hierarhija

Sodobnost: politika enega otroka

- Načrtovanje populacije: 1979–2015
- 1949: 540 milijonov → 1976: 940 milijonov
- Izjeme: manjšine, podeželje
- Naravno razmerje: 100 deklic / 105 dečkov
- Kitajska: 100 deklic / 118–20 dečkov
- Kitajska akademija za družbene vede:
2020 → 24 milijonov več fantov kot punc

Kult prednikov

- povezava med živimi in mrtvimi
- koncept duše (*“služiti umrlemu, kot se služi živemu”*)
- osnove v Shangu → posamezne ritualne prakse iz Erligang, Erlitou in neolitskih kultur
- neolitik: drugi pokop, ožgane kosti
- Longshan: kult rodovitnosti

Kult rodovitnosti → čaščenje prednikov

Prednik zu 祖: Shi (示): oltar + Qie (且): posmrtna tablica

Kultura Hongshan

Posoda iz kulture Dawenkou

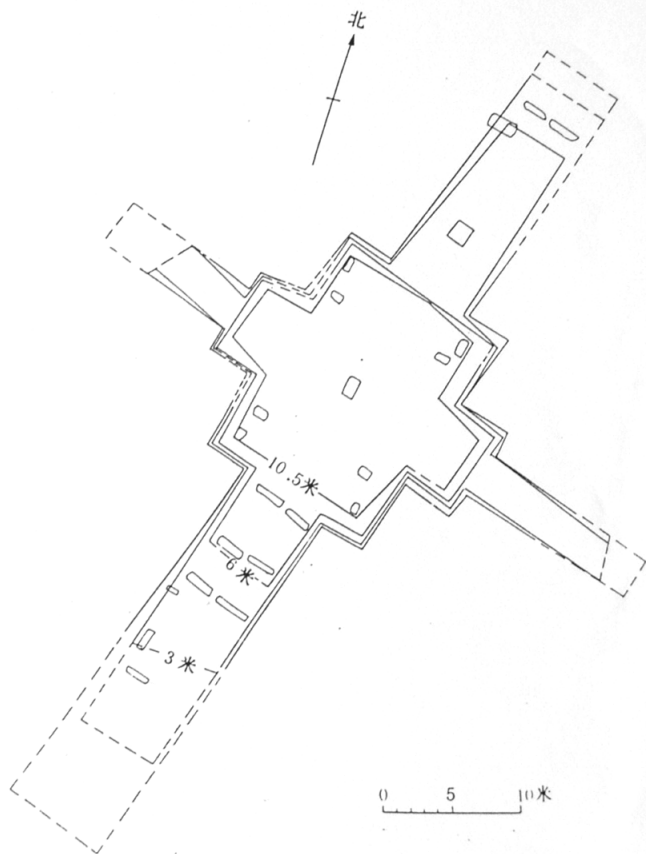

Kultura Hongshan

Žrtvovanja

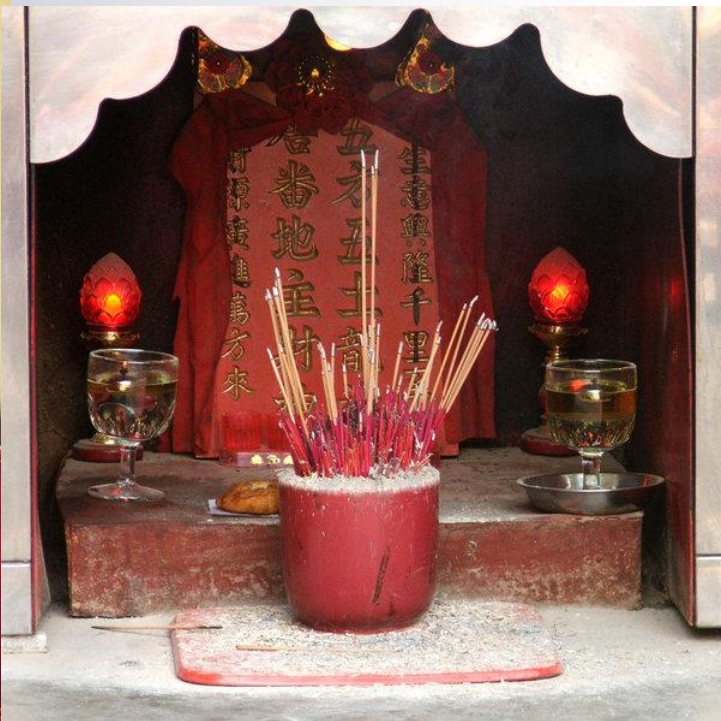
- voli, ovce, svinje, psi
- ljudje → kraljevski pokopi
- grobnice v obliki pismenke *ya* 亞

Kult prednikov v kasnejših obdobjih

- Zhou: nadaljuje (uporabljajo rmanova stebila)
- Konfucij:
čaščenje prednikov postane glavni indikator izražanja filialnosti
- Qin: razširi na celotno prebivalstvo → razširi v naslednjih dinastijah vse do danes

Povzetek - dinastija Shang

- Primarni viri (koščenke): obredi "vedeževanja", koledar, Shangovski panteon, genealogijo prednikov
- Kult prednikov

Priporočeno dodatno branje

- Allan, Sarah. 1991. *The Shape of the Turtle: Myth, Art and Cosmos in Early China*. Albany: State University of New York Press.
- Dokumentarni film: China's Bronze Age - Shang Dynasty:
https://www.youtube.com/watch?v=VRQKp_vjVSY